

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาของสังคมไทย ประเด็นเรื่องเพศกับวัยรุ่น เป็นเรื่องทีละเอียดอ่อน อยู่เสมอ ทศนคติและการอบรมเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคมไทย มีกฎเกณฑ์และระเบียบที่เคร่งครัด การกล่าวถึง เรื่องเพศในสังคมไทยยังคงเป็นเรื่องที่ต้องห้าม (taboo communication) และ ไม่เหมาะสมที่จะนำมาพูดถึงโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เนื่องจากขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรมของสังคมตะวันออก เป็นแบบ Traditionalism กล่าวคือ มีลักษณะทางสังคมที่กำหนด ข้อห้ามหลัก ในเรื่องความต้องการพื้นฐานทางเพศ ว่าเป็นเรื่องที่ต้องถูกขจัดหรือเก็บกดไว้ โดยเฉพาะเพศหญิง (สุชา จันทน์เอม : 2529) ดังนั้นจึงมีการสั่งสอนและอบรมกันอย่างเข้มงวด ตลอดมา ภายหลังจากรับแนวคิดแบบตะวันตก ค่านิยม รวมทั้งวัฒนธรรมต่างๆ มาใช้จึงเกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดของคนรุ่นต่อมา เช่น ค่านิยมในเรื่องรูปแบบประชาธิปไตย หลักการต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์ ทำให้คนรุ่นใหม่เริ่มมีการโต้แย้ง ชัดขึ้น โดยเฉพาะจารีตประเพณีบางเรื่องที่ไม่มีความเหมาะสม อย่างในเรื่องการเปลี่ยนทัศนคติ และค่านิยมเรื่องความรัก และพฤติกรรมทางเพศ การปิดกั้นในเรื่องเพศที่เคยมีมาในอดีตก็ค่อยๆ ลดน้อยลง

จากเดิมที่วัยรุ่นมีบทบาทเป็นเพียงสมาชิกของครอบครัว แต่ในสังคมในปัจจุบัน วัยรุ่นได้เข้ามาเป็นสมาชิกหน่วยหนึ่งที่มีความสำคัญของสังคม ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาท บางอย่าง โดยการรับค่านิยม และวัฒนธรรมที่เป็นสากลของคนในสังคม ซึ่งอาจจะขัดกับบทบาท ทางครอบครัวแบบเดิม เช่น ค่านิยมการพบปะพูดคุยกันของวัยรุ่นชาย หญิง ทำให้การปฏิบัติตัวของวัยรุ่น และความคาดหวังจากผู้ใหญ่ขัดแย้งกัน วัยรุ่นก็ไม่สามารถหาทางออกได้ นำมาซึ่ง ปัญหาต่างๆ มากมาย

วัยรุ่น (Adolescent) เป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงกะทันหัน รวดเร็ว ละเอียดซับซ้อน และกำลัง ลอกเลียน ทดลองบทบาทเพื่อเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นเริ่มให้ความสำคัญกับการประพฤติ ปฏิบัติตาม บทบาท ทางเพศของตน (sex role) (ดร.ศรีเรือน แก้วกังวาล : 2545) แต่เนื่องจากระบบการให้ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาในประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทั้งจากสื่อบุคคล ได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อน และจากระบบการเรียนการสอนที่ไม่ทันสมัย วิธีการสอนที่ให้ความรู้ไม่ตรงจุด

ปิดบังซ่อนเร้น ไม่สนองตอบความอยากรู้อยากเห็นของวัยรุ่น กลับยิ่งทำให้วัยรุ่นต้องการรู้ยิ่งขึ้น ทำให้วัยรุ่นต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

เด็กและวัยรุ่นควรจะมีใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา แม้ว่าโดยพื้นฐานของมนุษย์จะเรียนรู้ได้เองจากประสบการณ์หรือโดยธรรมชาติ แต่ก็ยังมีในบางเรื่องที่ยังไม่สามารถรู้ได้เอง ต้องการคำแนะนำที่ดี ปัจจุบันปัญหาที่น่าเป็นห่วงที่สุด ก็คือ การเปิดเสรีข้อมูลข่าวสารทำให้เด็กสามารถเข้าไปเรียนรู้ข้อมูลต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจเป็นดาบสองคม เนื่องจากสื่อดังกล่าวไม่มีการกลั่นกรองก่อนเผยแพร่สู่สาธารณะ อันนำไปสู่ปัญหาการเรียนรู้ การมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้

อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นช่องทางในการแสวงหาข่าวสารเรื่องเพศที่วัยรุ่นนิยมเปิดรับ ดังจะเห็นได้จาก งานวิจัยของ ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูริย์ (2544) เรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติ เกี่ยวกับเพศศึกษาของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครที่ชี้ให้เห็นว่าสื่อใหม่ (new media) อย่างอินเทอร์เน็ตกลายเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงวัยรุ่นในการสอนเพศศึกษามากที่สุด และด้วยคุณลักษณะพิเศษของอินเทอร์เน็ตที่เป็นอิสระ เป็นส่วนตัว ง่าย สะดวก จับใจ มีศักยภาพในการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของวัยรุ่นได้ดี (สุมนา อุษณีย์มาศ : 2543) ทำให้วัยรุ่นจำนวนมากเลือกที่จะใช้สื่อชนิดนี้

ศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือว่าเป็นยุคเฟื่องฟูของเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถเข้ายึดครองพื้นที่ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทำให้ธุรกิจการผลิตข่าวสารบนสื่อใหม่ๆ จำนวนมากขยายตัว การขยายตัวดังกล่าวส่งผลให้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างเช่น อินเทอร์เน็ตได้รับความนิยม และยังเป็นช่องทางใหม่ในการรับข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง ที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย อินเทอร์เน็ตกลายเป็นสื่อใหม่ที่มีความโดดเด่นในแง่ของการเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีเครือข่ายกว้างขวางและสามารถสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ทั้งยังให้ประโยชน์ในด้านการทำงาน การศึกษา การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในหลายๆ ด้าน (ศ.ดร.ศรีศักดิ์ จามรมาน : ปัญหาอินเทอร์เน็ตเชิงลึก (1))

รศ.ดร.สังคิด พิริยะรังสรรค์ กล่าวเกี่ยวกับมุมมองเรื่องเพศจากสื่ออินเทอร์เน็ตว่า ขณะนี้สังคมไทยกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่จากยุคอุตสาหกรรมเข้าสู่ยุคสารสนเทศ ซึ่งจะเห็นว่า บรรทัดฐานเก่ากำลังถูกกระทบกระเทือนอย่างหนัก และกำลังจะแตกสลาย ขณะที่บรรทัดฐานใหม่ในสังคมก็ยังไม่แข็งแรง ทำให้คนไม่มีสิ่งใดให้ยึดเหนี่ยว สื่อบนอินเทอร์เน็ต

เปิดกว้าง ทำให้การรับรู้ของคนเปลี่ยนไป แต่ไม่ได้มองว่า สื่อลามกหรือสื่อที่อธิบายเรื่องเพศบนอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นสิ่งไม่ดี แต่ต้องมองให้ควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมของสังคม (ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 17 มิ.ย. 2546)

ปัจจุบันสื่อมวลชนได้นำเสนอเนื้อหาข่าวสารเรื่องเพศกันอย่างกว้างขวางทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งส่วนใหญ่มักมีเนื้อหาเพื่อสร้างความต้องการทางเพศของผู้อ่านมากกว่าการให้ความรู้ สื่อเหล่านี้ได้กลายเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้ให้กับคนกลุ่มใหญ่ ดังที่มีผู้กล่าวว่า "เรื่องเพศเป็นสิ่งที่ขายได้ด้วยตัวเองอยู่แล้วไม่ว่าใครจะนำไปขายที่ไหนด้วยวิธีการใดก็มักจะมีคนต้องการซื้อ และกลายเป็นกิจการที่ทำกำไรได้เสมอ" (ศ.ดร.ศรีศักดิ์ จามรมาน : ปัญหาอินเทอร์เน็ต เช็ทส์ (1))

จากจำนวนเว็บไซต์ลามกภาษาไทยที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้บันทึกไว้ มีประมาณ 2,609 เว็บไซต์ ปรากฏว่ามีเว็บไซต์ประเภทลามกบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ได้แก่ เว็บขายสินค้าและบริการทางเพศและเว็บบริการระบบกระดานข่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศ เนื่องจากสามารถประกอบการได้ง่ายและสามารถดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการได้เป็นจำนวนมาก ลักษณะของเว็บไซต์ลามกขณะนี้ มีเนื้อหาที่รุนแรงมากขึ้นและมีการรับเอาค่านิยมของเว็บโป๊จากต่างประเทศเข้ามา อย่างเช่น การประกาศขายกางเกงในของผู้หญิง โดยมีการเล่าเรื่องประกอบ ภาพการละเมิดทางเพศกับเด็ก ภาพที่แอบถ่ายทำขึ้นเองโดยเลียนแบบจากต่างประเทศ แล้วนำมาโพสต์ลงอินเทอร์เน็ต สิ่งเหล่านี้เริ่มเกิดขึ้นในประเทศไทย ตั้งแต่ปลายปี 2545 ซึ่งต่างจากเว็บในอดีตที่ส่วนใหญ่เป็นเพียงการนำภาพโป๊มาลงบนอินเทอร์เน็ตเท่านั้น (ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 23 ฉบับที่ 1,810 วันที่ 19-21 มิถุนายน 2546) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า เรื่องเพศในอินเทอร์เน็ตมีการเกิดใหม่ และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

จากการวิจัยของทีมนักวิจัย โครงการศึกษาปัญหาพฤติกรรมนอกระบบของมนุษย์ในสังคมไทยบนอินเทอร์เน็ต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ศึกษากรณีการประกอบธุรกิจสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ต พบว่า ธุรกิจเว็บไซต์สื่อลามกอนาจาร เป็นธุรกิจที่สร้างรายได้มากที่สุดในการทำธุรกิจทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) โดยธุรกิจสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตส่งผลกระทบต่อในแง่สังคม กล่าวคือ ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนพฤติกรรมของคนในสังคมและเป็นการโน้มนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมไทย (ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 23 ฉบับที่ 1,810 วันที่ 19-21 มิถุนายน 2546)

เช็กส์ทางอินเทอร์เน็ตหรือไซเบอร์เช็กส์ ยังเป็นสิ่งที่ขัดกับสังคมและวัฒนธรรมไทย แต่ด้วยความเป็นส่วนตัวของสื่ออินเทอร์เน็ต ผนวกกับความต้องการพื้นฐาน และความอยากรู้ของมนุษย์จึงทำให้บริการดังกล่าวได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ไม่เว้นแม้กระทั่งกลุ่มเด็กและวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการการเรียนรู้ เพื่อปรับตัวให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตนเอง

การสื่อสารเรื่องเพศในยุคสื่อดั้งเดิมมีข้อจำกัด การรับรู้ข่าวสารเรื่องเพศทำได้ยาก แม้จะมีช่องทางหลายช่องทางที่สามารถใช้ตอบสนองความต้องการ เกี่ยวกับเรื่องเพศของวัยรุ่น เช่น นิตยสาร วีดีโอ รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ เป็นต้น แต่ช่องทางต่างๆ เหล่านั้นก็ล้วนแล้วแต่มีอุปสรรคทั้งจากการควบคุมโดยกฎหมายของรัฐ และจรรยาบรรณทางวิชาชีพ รวมทั้งข้อจำกัดในการรับ เช่น การซื้อนิตยสารเรื่องเพศก็ไม่สามารถทำกันอย่างเปิดเผย การดูรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือแม้แต่ การฟังวิทยุ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ ก็ต้องระวังมิให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นต้น ดังนั้น สื่ออินเทอร์เน็ตจึงทำให้วัยรุ่นในยุคปัจจุบันสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศได้สะดวก รวดเร็ว แทบทุกที่ทุกเวลามากกว่าวัยรุ่นในยุคก่อน

จากการที่อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นช่องทางการตอบสนองความต้องการด้านข่าวสาร มีการพัฒนาศักยภาพไปจากสื่อดั้งเดิม (old media) ทำให้มีวิธีการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศได้ง่ายขึ้น ซึ่งถ้ามองในแง่ดี ก็ถือว่าเป็นการใช้สื่อเพื่อการผ่อนคลาย (Escapist media) แต่ในทางตรงกันข้าม ช่องทางนี้อาจเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการอยากรู้อยากลอง ในสิ่งที่สื่อนำเสนอก็เป็นได้ (กฤษฎ์ ทองเลิศ : 2540 : 127) การศึกษาในเรื่องสื่อใหม่โดยเฉพาะจากสื่ออินเทอร์เน็ตกับการเป็นช่องทางการสื่อสารเพื่อการตอบสนองความต้องการด้านข่าวสารเรื่องเพศของวัยรุ่นในยุคสังคมสารสนเทศนี้ มุ่งหวังที่จะศึกษาว่าวัยรุ่นใช้สื่อใหม่เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสาร และการแสวงหาข่าวสารเรื่องเพศอย่างไร ใช้สื่อ และสารประเภทใด สนองความต้องการของวัยรุ่นหรือไม่ อย่างไร และมีข้อได้เปรียบแตกต่างจากสื่อดั้งเดิมอย่างไร ทั้งนี้คาดหวังผลการวิจัยว่าจะสามารถชี้ให้เห็นลักษณะ และพฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ในเรื่องเพศของวัยรุ่นว่าเป็นไปในลักษณะใด ควรที่จะให้ความรู้หรือหาวิธีป้องกันอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยกลายเป็นต้นตอของปัญหาสังคมตามมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. วัยรุ่นที่มีลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลต่างกันจะมีการใช้ช่องทางในการสื่อสารและการแสวงหาข่าวสารเรื่องเพศต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. วัยรุ่นที่มีลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจะมีแรงจูงใจในการสื่อสารและการแสวงหาข่าวสารเรื่องเพศต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. ปัจจัยสื่อ ปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยทางสังคม เป็นแรงจูงใจสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารและการแสวงหาข่าวสารเรื่องเพศของกลุ่มวัยรุ่นมากน้อยเพียงใด
4. วัยรุ่นประเมินข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นของสื่อใหม่ในการตอบสนองการสื่อสารและการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศอย่างไรบ้าง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

งานวิจัยนี้คาดว่าจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศบนอินเทอร์เน็ตได้ตระหนักถึงความสำคัญของเนื้อหา และผลกระทบต่อเยาวชน
2. ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเนื้อหาเรื่องเพศบนสื่อใหม่ ที่เหมาะสมกับความต้องการของวัยรุ่น โดยตั้งอยู่บนกรอบและวิธีการนำเสนอที่ถูกต้อง
3. ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้และการตอบสนองความต้องการข่าวสารเรื่องเพศในการทำวิจัยครั้งต่อไป